

ХУЛОСАИ

экспертӣ ба кори диссертатсионии Қаюмова Ҳурилико Тағайевна дар мавзуи «Нақши анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзоди илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст

1. Таҳаввулоти иҷтимоӣ сиёсӣ, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон рух дода истодааст, зарурати сифатан беҳтар кардани корҳои таълиму тарбиявиро қайҳо ба миён овардааст. Вобаста ба ин, таъсиррасонӣ ба шахсияти хонанда бояд фарогири руҳи замон бошад. Проблемаи тарбияи насли наврас, махсусан бо назардошти анъанаҳои халқи тоҷик, ки дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагон нақши муҳим мебозанд, ҳамеша дар ҳар даври замон мубрам боқӣ мемонад. Махсусан, мушкилоти таҳаммулпазирӣ, муносибати таҳаммулпазирона ба намуди гуногуни ақидаҳо, анъанаҳо, ахлоқ – айни замон ба яке аз самтҳои муҳимтарин ва мубрами таҳлили илмӣ табдил ёфта истодааст.

Имрӯз замони муосир бо равандҳои мураккаби сиёсӣ иҷтимоӣ, ҷаҳонишавӣ ва омезиши тамаддунҳои миллатҳоро водор менамояд, ки дар ҳифзу таҳкими таъриху фарҳанг ва арзишҳои миллии худ талошу кӯшишҳои бегона намоянд. Зеро камтарин сахлангори дар раванди ҷаҳонишавӣ метавонад муҳимтарин арзишҳои миллий, ҳатто ҳастии миллатро ба бодӣ таърих диҳад. Ҳамин аст, ки асри кунунӣ бо фарқ аз рӯзгори гузашта бо асри гуфтугӯи тамаддунҳову ҷаҳонишавӣ тавсиф мешавад.

Воқеан, дар ҷаҳони имрӯза, ки бо гуногунии мафкуравӣ ва омезиши фарҳангиву ҷаҳонишавӣ майл дорад, таҳаммулпазирӣ, ватандӯстӣ калиди суботи ҷомеа ва омили асосии пешгирии рафторҳои номатлуб мебошад.

Довталаби дараҷаи илмӣ Қаюмова Ҳуриликӯ Тағайевна бо назардошти фикрҳои болозикр мавзӯи «Нақши анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ»-ро ба сифати таҳқиқоти диссертатсионӣ интихоб намудааст, ки бе шак мубрам арзёбӣ гардида, дорои аҳамияти назариявӣю амалӣ мебошад.

Дар ин зимн, унвончу дуруст қайд мекунанд, ки аҳаммияти ҷанбаҳои гуногуни анъанаҳои халқи тоҷик дар тарбияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии насли наврас муҳим арзёбӣ мегардад ва дар мероси педагогикаи халқӣ (хаттию шифоҳӣ) нақши анъанаҳои халқи тоҷик, назария ва амалияи тарбияи инсон дар руҳияи ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирӣ эҷод шудаанд. Ба инсон барои мулоҳиза кардан ва меҳру муҳаббатро нисбат ба кишвар эҳсос намудан, дар ӯ эҳсоси эҳтиром ва ҳамдардӣ нисбат ба дигар инсонҳоро бедор намудан басо муҳим аст.

Довталаби дараҷаи илмӣ Қаюмова Ҳуриликӯ бо таҳлили адабиёти зиёди психологӣ-педагогӣ оид ба ташаккули малакаҳои ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ тавассути анъанаҳои миллии халқи тоҷик ба омӯзгорон ва падару модарон тавсияҳои арзишмандро пешниҳод намудааст, ки арзиши илмӣ доранд.

Аз ин нуқтаи назар, зарурияти таҳқиқи масоили ташаккули малакаҳои ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ аз мубрамӣ ва аҳамияти назариявӣю амалӣ доштани таҳқиқоти диссертатсионии унвонҷӯй Қаюмова Ҳуриликӯ далолат мекунад.

Диссертатсия мутобиқ ба талаботи Низомнома дар бораи шурои диссертатсионӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 ба тасвиб расидааст, иҷро шудааст.

Кори диссертатсионӣ дар шӯбаи педагогика, психология ва методикаи таълими Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони

Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон иҷро шуда, бо қарори ҷаласаи васеи шӯъбаи педагогика ва психология ва методикаи таълими Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон муҳокима ва ба ҳимоя пешниҳод шудааст (Суратҷаласаи №1 аз 16.04 2025).

Дар хулосаи ҷаласаи васеи шӯъбаи педагогика ва психология ва методикаи таълими Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ба диссертатсия баҳои воқеъбинонаю ҳаматарафа ва мусбат дода шудааст.

Диссертатсия ба талаботи бандҳои 31-33-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад.

Мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия» ба шиносномаи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот, аз ҷумла ба банди 1 – «Методологияи таҳқиқотҳои педагогӣ» (равишҳои таҳқиқотӣ дар рушди илми педагогика, ҳамбастагӣ ва ҳудудҳои татбиқпазирии онҳо; усулҳои таҳқиқотҳои педагогӣ), банди 6 – «Консепсияи таҳсилот» (сифати таҳсилот ва технологияҳои арзёбии он; равандҳои инноватсионӣ дар таҳсилот), банди 7 – «Педагогикаи амалӣ» (ҷамъбасткунии таҷрибаи педагогии пешқадам; ҳаракати инноватсионӣ дар таҳсилот; фаъолияти озмоишию таҷрибавии муассисаҳои таълимӣ), ҳамчунин ба Феҳристи ихтисосҳое, ки аз рӯи онҳо дараҷаи илмӣ дода мешавад (қарори Раёсати КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 ноябри соли 2017, №5/2 мутобиқат мекунад.

3. Қобили зикр аст, ки натиҷаҳои асосии кори диссертатсионӣ дар шӯъбаи педагогика ва психология ва методикаи таълими Пажӯҳишгоҳи рушди маориф ба номи Абдурахмони Ҷомии Академияи таҳсилоти Тоҷикистон баррасӣ гашта, дар конференсияҳои илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ, дар мизҳои мудаввар, семинарҳо ва тренингҳо баррасӣ шуда, ҳамзамон натиҷаҳои асосии кори илмӣ дар

36 мақолаи муаллиф интишор гардидаанд, ки 27-тои он дар нашрияҳои тақризшавандаи феҳристи тавсиянамудаи КОА Вазорати маориф ва илми Федератсияи Россия ва КОА наздии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нашр гардидаанд. Теъдоди интишороти довталаб дар нашрияҳои тақризшаванда ба талаботи банди 34 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни 2021, №267 тасдиқ шудааст, мутобиқ аст.

4. Маводи диссертатсия бо истифода аз ишораҳои мувофиқ ба муаллифони онҳо ва ба сарчашмаҳои иқтибосшуда қорбаст шудааст, ки ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ мувофиқат мекунад.

Диссертатсия ба талаботи банди 53-и Низомнома дар бораи шӯрои диссертатсионӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ буда, аз ҷониби муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои натиҷа ва муқаррароти нави илмӣ барои ҳимояи ошкоро мебошад, ки аз саҳми шахсии муаллифи таҳқиқоти диссертатсионӣ шаҳодат медиҳад.

5. Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот ва тавсияҳое, ки дар таҳқиқот инъикоси худро ёфтаанд, тавассути методологияи муносибати бонизом, назарияи илмӣ таҳлили педагогӣ дар асоси методҳои назариявӣ ва эмпириӣ таҳқиқот, инчунин бо таҳлили шароитҳо ва натиҷаҳои қорҳои таҷрибавӣ-озмоишӣ, исботи нуктаҳои асосӣ дар фарзияи илмӣ пешниҳодшуда, хулосаи маҷмуи методҳои мутобиқ ба вазифаҳои ҳар як марҳилаи таҳқиқот, таҷрибаи шахсии муаллиф ҳамчун педагог таъмин карда шудаанд.

6. Талаботи Низомнома дар бораи қабул кардани диссертатсияро ба шӯрои диссертатсионӣ ба роҳбарӣ гирифта, комиссияи экспертии диссертатсияи унвонҷӯй Қаюмова Ҳурилиқо тавсия медиҳад, ки:

а) диссертатсияи Қаюмова Ҳурилиқо дар мавуи «Нақши анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагони синфҳои ибтидоӣ» барои ҳимоя дар шӯрои диссертатсионӣ иҷозат дода шавад;

б) ба сифати муассисаи пешбар: **Донишгоҳи давлатии байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улӯғзода;**

в) ба сифати муқарризони расмӣ: **Сабури Хайрулло Мирзозода**, доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б. Гафуров; **Хочаев Қурбон**, доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи забон ва фарҳанги Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибкорӣ Тоҷикистон ва **Давлатзода Ҷамила**, доктори илмҳои педагогӣ, директори Коллеҷи омӯзгорӣ ш. Ҳисор интиҳоб карда шаванд.

г) барои муайян намудани вақти Ҳимоя, нашр ва ҷойгир кардани эълони Ҳимоя, матни диссертатсия ва автореферат дар сомонҳои Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, нашр ва паҳнкунии автореферат ва паҳлуҳои дигари арзёбии диссертатсия иҷозат дода шавад.

Комиссияи эксперти диссертатсияи Қаюмова Ҳуриликоро дар мавзӯи «Нақши анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагонӣ синфҳои ибтидоӣ»-ро барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01-Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот баррасӣ намуда, дар асоси банди 60 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ

ҚАРОР ҚАРД:

1. Диссертатсияи Қаюмова Ҳуриликоро дар мавзӯи «Нақши анъанаҳои халқи тоҷик дар ташаккули ватандӯстӣ, сулҳпарварӣ ва таҳаммулпазирии хонандагонӣ синфҳои ибтидоӣ» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01-Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот ба Ҳимоя қабул карда шавад.

2. Комиссияи эксперти муҳаққиқони зеринро, ки қорҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ба ихтисоси 13.00.01-Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мувофиқат доранд, ба ҳайси муқарризони расмӣ

пешниҳод менамояд:

– **Сабури Хайрулло Мирзозода**, доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва касбии Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б. Гафуров;

– **Хочаев Қурбон**, доктори илмҳои педагогӣ, профессори кафедраи забон ва фарҳанги Донишгоҳи байналмилалӣ сайёҳӣ ва соҳибқори Тоҷикистон.

– **Давлатзода Чамила**, доктори илмҳои педагогӣ, директори Коллеҷи омӯзгорӣ ш. Ҳисор.

3. Ба сифати муассисаи пешбар Донишгоҳи давлатии байналмилалӣ забонҳои хориҷии Тоҷикистон ба номи Сотим Улуғзода тавсия дода шавад.

4. Барои ҷойгир намудани эълон оид ба ҳимояи диссертатсия дар сомонаҳои Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ва Комиссияи олии аттестатсионӣ назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон розигӣ дода шавад.

5. Барои ҷопи автореферат бо ҳукуки дастнавис (100 адад) ва ирсол гардидани он ба суроғаҳои таъйиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

доктори илмҳои педагогӣ,
профессор

Каримова И.Х.

Аъзои комиссияи эксперти:

доктори илмҳои педагогӣ,
профессор
доктори илмҳои педагогӣ

Раҳимзода Х.

Гулмадов Ф.

02.06.2025

“Имзои И. Каримова, Х. Раҳимзода ва Ф. Гулмадовро тасдиқ мекунам”

Нозири кадрҳо ва коргузори АТТ

М. Саидова